

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ СКЛАДОВІ

Гончар А.С.

*Науковий керівник: Іванілов О.С., д.е.н., професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В сучасних умовах проблема економічної безпеки є актуальною, оскільки підприємства працюють в різних зовнішніх та внутрішніх ризиках, а конкурентне економічне середовище приховує численні загрози.

Серед проблем економічної безпеки підприємства, що вимагають невідкладного рішення, необхідно виділити: відсутність визначеності у виборі складових економічної безпеки підприємства; наявність значних утруднень формалізованого опису динамічних властивостей підприємства з точки зору забезпечення його економічної безпеки у взаємозв'язку з діями дестабілізуючих чинників; утруднення з визначенням складу оцінних критеріїв складових економічної безпеки.

Існують різні підходи до виявлення переліку складових, які формують економічну безпеку підприємства, однак найбільш поширеним і максимально комплексним є ресурсно-функціональний підхід, в рамках якого прийнято виділяти фінансову, інтелектуальну, кадрову, технологічну, правову, екологічну, інформаційну та силову складові.

На нашу думку, забезпечення економічної безпеки підприємства повинно здійснюватись за такими функціональними напрямками:

- фінансові складові: досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів;
- інтелектуальна й кадрова складова: збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства; ефективне управління;
- техніко-технологічна складова: ступінь відповідності застосовуваних на підприємстві технологій найліпшим світовим аналогам за оптимізації витрат ресурсів;
- політико-правова складова: всебічне правове забезпечення діяльності підприємства, дотримання чинного законодавства;
- інформаційна складова: ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності підприємств;
- екологічна складова: дотримання чинних екологічних норм, мінімізація втрат від забруднення довкілля;
- силова складова: забезпечення фізичної безпеки працівників фірми (передовсім керівників) і збереження її майна.

Варналій З.С., а за ним Ареф'єва О.В. і Кузенко Т.Б. наводять дещо інший склад економічної безпеки підприємства: фінансова, інтелектуальна, техніко-технологічна, політико-правова, ресурсна, екологічна, соціальна, інформаційна, силова, безпека праці. Фокіна Н.П. і Бокій В.І. включають до складу економічної безпеки: технологічну, ресурсну, фінансову, ринкову та соціальну.

Ілляшенко С.М. вважає, що до відомих складових економічної безпеки підприємства слід додати ринкову та інтерфейсну складову [1]. Ринкова складова повинна відображати частку ринку, яку займає підприємство, оцінку конкурентоспроможності продукції і підприємства в цілому, силу впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства. Інтерфейсна складова визначає можливі зміни взаємовідносин із постачальниками, посередниками, споживачами, виконання умов контрактів, тенденції розвитку та економічний потенціал підприємства.

На наш погляд, фінансова складова є найбільш важливою, оскільки фінансова стабільність говорить про забезпеченість підприємства власними фінансовими ресурсами, рівень їх використання, напрямку розміщення.

До фінансової складової економічної безпеки входять такі елементи, за якими оцінюється стан загрози: аналіз загрози негативних дій щодо політико-правової складової економічної безпеки; оцінка поточного рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки; оцінка ефективності запобігання можливій шкоді від негативних дій, пов'язаних з антикризовими явищами; планування комплексу заходів і розробки рекомендацій щодо фінансової складової економічної безпеки.

Інтелектуальна і кадрова складова. В сучасних економічних умовах рівень економічної безпеки у великій мірі залежить від кваліфікації та професіоналізму кадрів. Тому на підприємстві повинна бути створена гнучка структура управління, організована система підбору, найму, навчання і мотивації праці працівників. Управлінському персоналу підприємства необхідно постійно аналізувати стан економічної безпеки, і він також повинен бути навчений діям в умовах виникнення кризових ситуацій.

Провівши відповідний аналіз, можна дійти висновку, що стан машинобудівного комплексу не відповідає сучасним вимогам як вітчизняної, так і світової економіки.

З метою підвищення ефективності діяльності підприємств машинобудування та підвищення їх опороздатності до загроз необхідно визначити основні напрями розвитку машинобудування, головними з яких є підтримка якості продукції на світовому рівні, що вимагає значних інвестицій у наукове забезпечення й технологічне відновлення виробництва.

Література:

1. Ілляшенко С.М. Складові економічної безпеки підприємства і підходи до їх оцінки / С.М. Ілляшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №3(21). – С. 12-19.

2. Варналій З.С. Проблеми і шляхи забезпечення економічної безпеки України / З.С. Варналій // Економіка і управління. – 2001. – №1. – С. 18-29.

3. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. – К.: Видавництво Європейського університету, 2004. – 170 с.